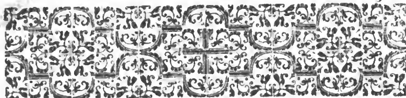
RELATIO
FACTA IN CONSISTORIO SECRETO CORAM S. D. N. GREGORIO PAPA XV.
A FRANCISCO MARIA EPISCOPO PORTVENSI S.R.E. CARD. A MONTE

DIE IANVARII M. DC.XXII.

SVPER VITA, SANCTITATE, actis Canonizationis; & miraculis Beati ISIDORI AGRICOLAE de Matrito.

ELATVRVS, Beatiſsime Pater, coram hoc Sacro Senatu, iuſſu Sanctitatis Veſtræ, quo ſtatu ſit cauſa Canonizationis Beati Iſidori Agricolæ de Matrito, quam ab hac Sancta Sede Pijſsimus iuxta, ac Potentiſsimus Hiſpaniarum Rex obnixè poſtulat; eam omnem in tres partes diſtribuam. Primo loco dicam, cur ſuſcepta ſit, & quæ ad hanc vſque diem in ea Apoſtolica auctoritate geſta ſunt. Secundo, quæ fuerit vitæ ſanctitas, & excellentia virtutum quibus B. Iſidorus inclaruit. Tertio illuſtriora quædam miracula, quæ Deus per illum operatus eſt. vt his conſideratis, Sanctitas V. quid in re tanti ponderis deinceps agendum ſit, prudenter, & legitime conſtituere poſsit.

Floruit Isidorus Matriti, quod nunc Regum Hispanorum sedes est, circa annum Domini centesimum, & quinquagesimum supra millesimum. Inde ad hæc vsque tempora nomen eius, tanquam hominis vitæ sanctitate, & miraculorum gloria illustris, vno omnium Hispanorum ore celebratum est. Post annum verò millesimum ducentesimum decimum, occasione, quam dicam, Isidoro eiusmodi honores habiti sunt, cuiusmodi in Ecclesia Catholica solis Beatis, & Sanctis tribuuntur. Ille Sancti nomine passim vocatus est, in eius honorem oblata munera, dicata festa, processiones, & supplicationes decretæ, celebratæ missæ, dicti hymni, recitata officia, habitæ conciones, erectæ cappellæ, institutæ confraternitates, concessæ indulgentiæ, imagines cum diademate pictæ, & cum alijs imaginibus Sanctorum circumportatæ, sepulchrum donarijs pretiosis, & luminarijs ornatum; & demum in publicis necessitatibus eius implo-

ratum

rātum ſubſidium , tanquam hominis verè beati , & ſancti .

Fama vitæ innocenter actæ, & miraculorum frequentia,cum eximia iſta veneratione coniunctæ, Philippo Tertio Hiſpaniarum Regi, cui pietate , & religione nihil vnquam fuit antiquius,de legitima B. Viri Canonizatione ſpem iniecerunt. Quare miſſo Romam proceſſu , auctoritate ordinaria formato,de vita,& miraculis Iſidori,Paulum V. fel. record. enixè rogauit, vt eum canonico ritu inter Sanctos referret. Paulus precibus benignè auditis, iniunxit tribus antiquioribus Auditoribus Rotæ , vt coniunctim procedendo, acta omnia, & probationes reciperent, & tandem referrent, quid ipſi ſentirent. Fuerunt hi ab initio Franciſcus Penia tunc Rotæ Decanus, Horatius Lancellottus, & Alphonſus Manzanedo. Verum poſt Penia defuncto, & Lancellotto ad Cardinalatum aſſumpto, in eorum locum Franciſcus tunc Archiepiſcopus Damaſcenus , nunc

Cardi-

Cardinalis Sacratus, & Ioannes Baptiſta Coccinus Decanus, ſubrogati ſunt.

Auditores re pro dignitate conſiderata, cenſuerunt, vltra proceſſum auctoritate ordinaria formatum, alterum Apoſtolica auctoritate formari debere. Et Pontifice iubente dederunt litteras compulſoriales, & remiſſoriales, cum articulis, & interrogatorijs pro parte Fiſcalis, ad bonæ mem. Reuer.mum Bernardum de Rojas, & Sandoual S.R.E. Cardinalem Archiepiſcopum Toletanum, ad D. Franciſcum de Soſa Epiſcopum Canarien. & ad D. Ioannem de Hores Theſaurarium, & Canonicum Cathedralis Eccleſiæ Carthaginen.

Hi iuribus compulſatis, & examinatis teſtibus, abſoluto iuridico proceſſu, eum de menſe Iulij anni 1613. Romam miſerunt ad Auditores; quibus Paulus in mandatis dedit, vt ad vlteriora in cauſa procederent, quid ipſis videretur ad Sanctitatem ſuam mox relaturi. Illi cauſa ſeriò, & frequenter

diſcuſſa,

discussa, tam processus, quam probationes legitimas censuerunt. Retuleruntq. Sanctitatem, & miracula B. Viri copiose iustificata fuisse, eumq. tutò posse inter Sanctos referri. Sed Paulus Mense Martio 1618. eorum relationem misit ad sacram Rituum Congregationem, nosq. de tota hac causa iterum cognoscere iussit.

Nos autem, Beatissime Pater, frequenter congregati, quo par erat studio, ac diligentia, Auditorum assertiones, & assertionum pondera examinauimus. Tandemq. in eorum sententiam omnes vnanimes iuimus.

Fide vero probationum, & legalitate processuum constituta, dico iam, quid ex eis constiterit nobis de origine, vitæ ratione, & sanctitate morum huius B. Viri.

NATVS est Isidorus in oppido Matriti Toletanæ Diœcesis, ex parẽtibus humilibus quidem, sed catholicis, & pijs. Ab eis in timore Dei egregiè enutritus, vsque ab ineunte ætate Pietatem, Charitatem, Patientiam,

Humi-

Humilitatem, Abſtinentiam, Virtutesq. cæteras virili quadam grauitate colere cœpit. Adultior factus, ſibi, & familiæ, labore, & induſtria victum quæſiturus, cæteris artibus neglectis, Agriculturæ ſe dedit, quòd humilior, laborioſior, & tutior alijs omnibus videretur. Hanc toto vitæ ſuæ tempore ita exercuit, vt nulla vnquam die eius cauſa vllum minimum Pietatis, & Religionis officium prætermitteret, ex ijs, quæ ſemel ſuſceperat. Nunquam ad aratrum acceſſit, niſi viſitatis Eccleſijs, miſſa audita, precibusq. ad Deum, & B. Virginem ex imo pectore fuſis. Quas gratiſſimas fuiſſe ſibi frequenter quidem declarauit Deus; ſed maxime, occaſione, quam dico. Ciuem quendam Iſidorus delegerat ſibi, cui laboraret: apud quem à vicinis accuſatus eſt, quòd exercitijs ſpiritualibus occupatus, quotidie iuſto ſerius opera capeſſeret. Homo vehementer iratus, ad agrum iter arripit, Iſidorum de fraudata opera ſeuere caſtigatu-
rus.

rus. Sed eò vbi venit, agrum suum triplici iugo boum arari vidit, quorum duo regebant iuuenes duo albis vestiti, tertium seruus Dei medius inter illos: qui hero appropinquante euanuerunt. Atque ita demum intellexit, quod ei sæpe dixerat Isidorus, non perire sibi tempus, quo Domino suo vir deuotus seruiret. Rursus, cùm in Ecclesia B. Magdalenæ orationi vacaret, nunciatum ei est à nonnullis, eius asinam esse iam in faucibus lupi, neque euadere posse, nisi subueniret. Quibus vir bonus imperturbatus respondit; Ite in pace filij, fiat voluntas Domini. Cæterum, oratione finita, egressus ab Ecclesia, asinam incolumem repperit, & lupum apud eam in terra mortuum, Deo pro gratissimis precibus vicariam operam illi rependente.

Proximos, egenos præsertim, dilexit semper sicut semetipsũ: & pauper ipse, ac inops aliquid detrahebat quotidie vsibus suis, vt quotidie haberet, vnde pauperibus, & egen-

tioribus subueniret. Deus verò eius charitate adeo oblectabatur, vt aliquando vocare maluerit ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt, quàm vt seruo suo deesset, quod largiretur. Semel enim, postquam parata omnia pauperibus distribuerat, alius quidam mendicus superuènit eleemosynam petens. Isidorus tristis, quòd pauper ieiunus abiturus esset, vxorem videre iussit, num aliquid superfuisset in olla. Ea negante, iterum rogauit, vt scrutaretur: quæ dum marito obtemperat, vas, quod vacuum reliquerat, mirabiliter pulmento plenum repperit: quo pauper abunde obsonatus est.

Neque intra fines humanæ naturæ obtinebat se charitas Isidori, sed porrigebatur etiam ad ratione carentia. Summa hyeme, dum niuibus, & glacie omnia rigerent, ferebat triticum ad molendinum: quando visis columbis, quæ arboribus insidebant, misericordia motus, quòd niue escam prohibente, non haberent quo vescerentur, ni-

ue

ue terram deterſit, ibiq. tantum tritici ſparſit, quantum columbis ſatis eſſe putauit. Factum diſplicuit ſocio Iſidori, & ideo illum acriter corripuit: ſed non diſplicuit Deo, qui virtute ſua triticum, quod ſuperfuerat, adeo auxit, vt poſtquam ad molendinum venere, nihil è ſacco extractum videretur.

Iniurijs maior, inoffenſum, quamuis offenſus, erga proximũ ſemper animum geſſit. Quare nihil commotus in eos, qui de fraudata, pietatis cauſa, hero debita opera, illum inſimulauerant; iudicio, & arbitrio ipſorum paratum ſe ad ſatisfaciendum hero, pacate, & amice reſpondit.

Vix explicari poteſt, quanta fuerit fiducia eius in Deum, quæ in altiſſima fide fundata, efficiebat, vt de Diuina benignitate nihil vnquam, difficile licet, & arduum, non ſperaret. Suppeditat quidem vita B. Viri innumera huius virtutis exempla: ſed ex eis vnum tantum, vel alterum ſeligemus. Feſto quodam raptus dulcedine orationis, cui

in Ecclesia se dederat, ad socios, qui pium de more conuiuium agebant, non descendit, nisi eo finito; neque solus, sed pauperum grege stipatus, qui eum tanquam patrem sequebantur. Prandentibus nihil penitus superfuerat, præter vnam eius portionem, quam ministri societatis seorsim seruauerant. Quare vbi socij eum viderunt, turbati, & tristes, quòd eam multitudinem famelicorum secum adduxisset, dixerunt ei quidnam superesset, & quid esset hoc inter tantos. sed seruus Dei, qui iactabat cogitatum suum non in vrnam, sed in Deum, eos bono animo esse iussit, asserens, quicquid in nomine Domini eis datum fuisset, id inter omnes distributum iri. Quo audito, ministri accesserunt ad vas, in quo portionem solam Isidori reliquerant; illudq. pulmento redundare viderunt tanta cum affluentia, vt non modò præsentium fames large, & copiose depelli potuerit, sed absentium etiam esuriei pars aliqua reseruari.

Casti-

Caſtitatem coniugalem perpetuo coluit. Ieiunia Eccleſiaſtica,quamuis laboribus fra-ctus, nunquam violauit. Morti proximus, præeunte pœnitentia, & humili confeſſione peccatorum,Sacramentũ Euchariſtiæ ſumma cum deuotione ſuſcepit. Et poſtquam domeſticos ad pietatem,& charitatẽ,quanta potuit efficacia cohortatus eſt, vitæ ſanctitate, & miraculis clarus obdormiuit in Domino, anno ab eius Natiuitate milleſimo centeſimo ſeptuageſimo. Hæc fuit vita, Beatiſſime Pater, hi mores Iſidori. Venio nunc ad miracula.

MEDIA æſtate,quando areſcunt omnia, herus Iſidori venit ad agrum,quem ſeruus Dei arabat: & ſitibundus quæſiuit,quonam loco inuenire poſſet aquam, qua ſitim leuaret. Iſidorus manu locum ſignauit: ſed herus eo profectus,aquam non inuenit.quare ad eum reuerſus, grauiter conqueri cœpit, quaſi deluſus fuiſſet. Iſidorus, eamus, inquit. Et cùm ille perrexit ad vicinũ mon-

tem,

tem, in quo nullum aquæ veſtigium apparebat, ſed vndequaque ſicca, & arida omnia, & ſtimulo, quem geſtabat, percuſſa terra, repente è loco percuſſo fons viuus manauit. Durat verò mirabilis ille fons ad hanc vſque diem, fluxitq. perpetuò, nullis vnquam cæli ardoribus exſiccatus. Immo ad eius aquæ potum ægri vndique confluunt, innumeris alleẞti miraculis, quæ ad interceſſionem Beati Iſidori aſſidue per aquas illas operatur Deus.

Non deſunt alia miracula, quæ viuens fecit. Sed ego ea prætereo; tum quòd ſatis multa ſunt, quæ dixi, dum referrem vitæ ſanctitatem; tum quòd æquum non puto prolixiori narratione rei minus neceſſariæ Sanctitatem V. fatigare. Ad illa itaque tranſeo, quæ mortem B: Viri ſequuta ſunt, & ſunt certiora teſtimonia ſanctitatis.

Poſt obitum Serui Dei, corpus eius in Cœmeterio Eccleſiæ Sancti Andreæ humi ſepultum fuit, vbi totis quadraginta annis

iacuit

iacuit expositum omnibus iniurijs cæli, & pluuiarum præsertim, quæ per scrobem quasi in cloacam in sepulturam eius confluebant, Quadragesimo autem anno elapso amico quodam primum, sed frustra, dein matrona quadam pia in visu monita, vt corpus suum à populo, è cœmeterio in Ecclesiam translatum honeste tumularetur, solemnis eius translatio facta est. Effossum repererunt integrum, & incorruptum, inuolutum velaminibus integris itidem, & incorruptis, odore quodam suauissimo flagrans, omnibus aromatum odoribus longe dissimili. Honorifice translatum noua, & decenti sepultura cõdiderunt, ex qua de anno 1613. qui fuit quadringentesimus quinquagesimus primus ab eius excessu, mandato Delegatorum extractum, eadem integritate, & flagrantia repertum fuit.

Translationẽ sacri Corporis Deus innumeris miraculis cumulauit. Multi enim cæci, surdi, claudi, alijq. alijs ægritudinibus laboran-

borantes, adhibito puluere ſepulturæ, ſtatim conualuerunt, & campanæ, ac cymbala omnium Eccleſiarum Matriti, quamdiù proceſſio translationis durauit, tamdiù nemine pulſante, ſonarunt.

Catharina de Villa ſanĉte continuis febribus, & ventris profluuio laborans, adeo grauiter periclitabatur, vt medici de eius ſalute penitus deſperarent. Sed inuocato Iſidoro, & aqua fontis eius epota, ſtatim reddita eſt ſanitati.

Catharina Fernandez, lethali vlcere in crure contraĉto, extremis cruciabatur doloribus: alijsq. medicamẽtis fruſtra tentatis, ſola ſeĉtione cruris vitam tueri poſſe videbatur. Admotis tamen vlceri corallijs quibuſdam, quibus taĉtum fuerat corpus B. Viri, & eius interceſſione implorata, ſtatim abſcedit dolor, & ſpatio tridui, nullo alio adhibito medicamento, penitus conualeſcit.

Quadam die in Eccleſia Sanĉti Andreæ oſtendebatur corpus B. Viri, à cuius inter-

ceſ-

cessione pluuia sperabatur. Aderatq. inter cæteros cœcus quidam nomine, Benedictus, qui repente è media multitudine prosiluit, videre se clamans, & benedicens Deum, qui meritis B. Isidori visum ei reddidisset.

Alphonsus Gallo febri pestilentiali, & stupore mentis correptus, desperata à medicis salute, sola inuocatione Isidori, & aquæ potu, quam pie à matre deceptus fontis eius esse credebat, momento sanatur.

Thesaurarius Confraternitatis, quæ Matriti in honorem Beati Isidori erecta est, solemni quodam die, cum edulijs, & vino, quæ viginti pauperibus vix sufficere poterant, Isidoro inuocato, tercentos ferme pauperes explet, & multa colligit, quæ saturis supersunt.

Hilarius Cimbron post vomitum, & dyssenteriam trium mensium febri mali moris correptus, de corporis salute penitus desperat: sed dum recepto sacramento extremæ Vnctionis, viam vniuersæ carnis ingres-

ſurus putatur, ſolo poculo aquæ fontis Iſidori ad integram ſanitatem reuocatur.

Balthaſſara Ortiz prægnans, tres eius filij, & vna ancilla oppreſſi ingenti muri ruina, omnes grauiter, & enormiter læſi ſunt; ſed Beato Iſidoro commendati, omnes etiã ad vnum liberati fuere. Et ad miraculi cumulum Balthaſſara poſt ſex menſes peperit filium viuum, qui habebat tres rimas, vulnerum inſtar, in capite, & ſingularum hiatus digiti magnitudine.

Puer, Didacus nomine, hernioſus à natiuitate, poſt vota Deo in honorem Iſidori à matre nuncupata, & reddita, abſque alio medicamento ſanatus eſt.

Viſitauerant animæ duodeuiginti heremitorium B. Iſidori, vectæ curru, quem duæ mulæ trahebant. Dum vero diſcederent, currus tanto impetu ferri cœpit deorſum, vt nulla ratione retineri potuerit; donec impegit in rupem, quæ imminet flumini, & inde ſpectantibus horrendam ſpeciem præ-

cipitij

cipitij præbet. Ibi vna ex mulabus in terram collapſa, altera in aere ſupra flumen pendula, currus ſoli præcipitio hærens, pueri & feminæ eiulantes, viri de ſuo, & totius familiæ extremo periculo ſoliciti, miſerabilem aſpectum omnibus exhibebant. Sed Iſidorus imploratus adfuit, fecitq. vt currus ſaxis illis præruptis hæreret, donec omnes incolumes deſilirent; & funibus præciſis mula in præcipitium deiecta, cætera ſeruarentur.

Morbus in Hiſpania dictus Garotillo, cum tribus carbunculis Hadriani adoleſcentuli guttur inuaſerat; & intercluſa nedum cibo, & potui, ſed etiam ſpiritui via, ad extremum vitæ diſcrimen eum redegerat. quando ipſe Iſidori memor, conuerſus ad eius imaginem, vitam, & ſalutem exorauit: nec fruſtra. Nam ſomno repente ſopitus certior redditus eſt ab Iſidoro, quòd ex ea ægritudine conualeſceret; ſtatimq. melius habere ſe cœpit, & paulo poſt integram ſanitatem recuperauit.

Puer quatuor annorum, Alphonſus nomine, febri continua, & dyſſenteria laborans, calore deſtitutus, & moribundus, Iſidoro à patre commendatur; & eodem momento, vtroque morbo depulſo, ſanatur.

Auguſtinus della Fuéte, Aduocatus Matriti, acuto morbo in extremæ vitæ periculo conſtitutus, omni humana ope deſperata, ad Iſidori aquam, & ſuffragia conuerſus, precibus abſolutis, & poculo exhauſto, fit ſanus.

Miracula iſta, Beatiſſime Pater, omnia ſufficienter, & legitime in actis probata ſunt, & ſunt apertiſſima teſtimonia Dei omnipotentis, qui ad fidem faciendam de Iſidori ſerui ſui ſanctitate, quaſi teſtis ſpecialiter inuocatus, & rogatus acceſſit.

HABET iam Sanctitas Veſtra de proceſſibus, de vita, & miraculis Iſidori ea omnia, quæ per tres aſſiduos annos in ſacra Rituum Cõgregatione diſcuſſa ſunt, & quibus inducti ſumus ad cenſendum, poſſe Sanctita-

tem